ILIUSTRUOTAS
SAVAITINIS
KULTŪROS
GYVENIMO
ŽURNALAS

NAUJOJI ROMUVA

SEPTINTIEJI METAI
NR. 17 (327)
1937 M.
BALANDŽIO MĖN. 25 D.
KAINA 75 CT.

LAIŠKAS IŠ GRAIKIJOS

PROF. K. REGELIS

Balandžio mėn. 1 d., gartaivis, Atėnai.

Lietuvoje gulėjo sniegas, Berlyne nakties metu buvo šalnos, Čekoslovakijoje ir Vengrijoje lijo, o Suboticcoje, Jugoslavijos — Vengrijos pasienyje, kur geležinkelio linija eina dešiniu Dunojaus krantu, jau buvo pavasaris. Medžiai sprogo, vaismedžiai buvo jau su žiedais, ir šitas man visai netikėtas pavasaris tolian važiuojant vis didėjo. Kelionė iš Belgrado į Salonikus vyko jau žaliuojančiais laukais, kuriuose dirbo ūkininkai. Visi sodai buvo su žiedais, ir ypatingą įspūdį man padarė daugybė migdolų medelių su gražiais ružavais žiedais. Vakare Simplon Orient Ekspresas jau buvo Salonikuose, o kitą dieną mes jau Atėnuose, Graikijos sostinėje. Žmonės vaikščioja vasariniais rūbais, retai kas nešioja apsiaustus, pilnas pavasaris arba jau vasaros pradžia.

Atėnai man labai gerai pažįstamas miestas; čia judėjimas nepaprastas, gatvės didelės, pav., Universiteto ir Stadijono gatvės daro visiškai Vakarų Europos miestų gatvių įspūdį: su restoranais, kavinėmis, linksmais magazinais, daugybe gerai apsirengusių žmonių. Labai daug svetimšalių turistų. O truputį toliau, pačiose gatvėse, yra tikra turgavietė Orijentas. Prekyba vyksta ne tiktai krautuvėse, bet ir pačioje gatvėje, ir tenka tiktai stebėtis, kaip gali automobilis pravažiuoti per tokią pilną žmonių gatvę. Triukšmas nepaprastas, gestikuliuoja, visi bėga, kalba. Graikas savo reikalų negali ramiai atlikti, — ką lietuvis šaltu krauju dirba, graikas su triukšmu. O viršum viso to judėjimo, viršum moderniško ir senesnio miesto, viršum iš balto marmuro pastatytų karališkųjų rūmų, Universiteto Mokslo Akademijos su savo baltomis kolonomis mėlyname dangaus fone išsiskirdamas iškils Akropolis ir baltos Partenono kolonos.

Graikai Velykų šventes švenčia gegužės mėn., t. y. kaip Lietuvoje stačiatikiai. Velykų sekmadienis Atėnuose buvo dėl to tik paprastas sekmadienis, bet jau žydėjo v. paschalia, t. y. Velykų medis alyvos. Be alyvų soduose yra daugybė kitų žydinčių gėlių: rožių, levkonijų, našlaičių, medetkų ir kt., žydinčių vasaros pradžioje, oro temperatūra apie 20-25 laipsnių.

Aš su draugu nuėjau apžiūrėti Šv. Irinos turgavietės, kur sekmadieniais prekiaujama gėlėmis ir augalais, paskui nuvažiavome elektros traukiniu į Faleką, t. y. į miestelį, arba greičiau Atėnų priemiestį, stovintį jūros krante, netoli Pirėjos uosto. Ant vieno namelio su didele veranda parašyta „Romikon Mpar". Graikai raidę „B" taria kaip „V", o jeigu nori ištarti „B", tuomet rašo „Mp". Tokiu būdu Romikon Mpar, tai Rusiškas baras, kurį išlaiko rusų emigrantai, Vrangelio armijos karininkai. Šeimininkė, pasirodo, pažįsta Lietuvą, nes kadaise gyveno Gardine ir Vilniuje. „Išgersime", sako mano draugas, ir ant stalo pasirodė tikra lietuviška degtinė su stumbražole. Graikijoje stumbražolė neauga, bet restoranai gauna jos iš Lenkijos.

Šiandien mano dėdės gimimo diena. „Einam pas jį vakarienės", sako mano draugas. Tiesa, graikai gimimo dienas retai kada švenčia, jie švenčia, kaip tat daro ir lietuviai, tik vardo dieną, bet vistiek kartais pasikviečia svečių ir gimimo dieną. Nupirkome dovanų: mano draugas nupirko didelį alyvų bukietą, o aš pyragą, ir nuėjome pas draugo dėdę, kuris, pasirodo, yra visų Graikijos skautų vadas. Graikijos šeimose vakarienė prasideda alumi: svečiai sėdi svečių kambaryje, jiems paduodamas alus su mažais buterbrodais, o tik vėliau, svečiams alaus gerokai išgėrus, prasideda tikras valgis valgomajame. Vynas Atėnuose dangiausiai geriama v. rebrina, t. y. baltas vynas su pušų smala, kurio skonis pradžioje primena kažkokio vaisto skonį, o vėliau toks vynas atrodo savotiškai skanus. Vyno be smalos nedaug yra Graikijoje, ir tiktai tam tikrose vietose. Mėgiama vietą Atėnuose vynui gerti yra ne europietiški restoranai, kuriuose kelneriai kalba prancūziškai, o meniu parašyti graikiškai ir prancūziškai, bet v. tavernos, t. y. stačiai liaudies restoranai, kuriuose vynas retsina laikomas didelėse statinėse, ir visas valgis yra grynai graikiškas, kelneriai tiktai graikiškai kalba, ir nemokant graikų kalbos visiškai negalima užsisakyti valgio.

Vakare buvom Universitete, kur pristačiau mūsų Universiteto įgaliojimą dalyvauti Atėnų Universiteto 100 metiniame jubiliejuje. P. Rektorius mane priėmė rektorate, v. Prytaneum'e. Visus jubiliejaus reikalus tvarko zoologijos profesorius Pandažis. Pasirodo, kad atstovų bus gana daug, ir iškilmės žada būti labai įdomios, dalyvaus jose pats Graikijos karalius.

Aš susidomėjau elektros kaina Atėnuose. Pasirodo, kad Elektros Stotis, tramvajus ir autobusų susisiekimas yra anglų bendrovės rankose, kuri už kilovatą ima 12 drachmų, t. y. apie 7 75 centus, už motorus ir aparatus imama tiktai 2 drachmos, bet už tai reikia turėti tam tikrą kilovatų minimumą savo bute, rodos, apie 1000 Vandentraukis iš Maratono ežero, yra kitos bendrovės rankose, automatinę telefono stotį turi vokiška Siemens'o bendrovė, ir tiktai geležinkelis į šiaurę priklauso valstybei.

Dukart savaitėje Graikijos restoranuose uždrausta duoti kitos mėsos, išskyrus vištieną ir žuvį. Mat, graikai importuoja visą reikalingą jiems mėsą iš kitų kraštų (iš Lietuvos neįveža), ir valiutos taupymo sumetimais valdžia nutarė mažiau importuoti mėsos.

Kadangi iki Universiteto iškilmių dar toli, nutariau aplankyti Samoso salą, kurioje kadaise karaliuvo arba tiksliau tironu buvo garsusis Polikratas, žinomas iš Šilerio baladės „Polikrato žiedas"; kelionė, trunkanti apie 28 val., kainuoja I kl. kajutė tiktai apie 25 lt., be valgio, kuris taipogi yra nebrangus. Už 4 litus galima gauti pietus iš 5 dalykų, su kava ir su vynu. Keleivių yra labai nedaug, bet laivas prikrautas geležinių statinių alyvmedžio aliejui. Graikija išnaudoja Ispanijos pilietinį karą ir pradėjo, pavaduodama Ispaniją, pati smarkiau aliejų eksportuoti, nes užsienio valiuta reikalinga ginklavimuisi. Padėtis dabar pasidaro tokia, kad pačiame krašte sunku gero aliejaus gauti, o alyvmedžio aliejus reikalingas virtuvėje valgiui gaminti. Mat, graikai savo sviesto neturi, sviestas importuojamas daugiausia iš Danijos (ne iš Lietuvos!), vietoje sviesto žmonės vartoja alyvmedžio aliejų.

Mėlynos jūros bangos pradeda gerokai jau laivą supti, ir aš dėl to turiu savo laišką baigti.

Laidotuvių dalyviai važiavo dabar pro samanų krūmokšnių ir jaunų medelių miškelius. Varlių, lakštingalų šnekučių, žiogų himnai gęso rytiniam snauduly. Bet jie dar nebuvo visai nutilę, kai jau kiti miško gyventojai pradėjo savo nepertraukiamą koncertą, maudydamiesi tyrame ir švelniame ryto ore, kurį jie pripildė savo linksmais ir įvairiais plepalais, garbindami savo Sutvėrėją.

Danguje ir ant žemės gyvenimas vėl buvo pradėjęs savo kelionę, dainavo, laimei šaukė — tuo tarpu kai žmogus sėjo mirtį ir puolė žemiau už gyvulį.

Iš prancūzų kalbos išvertė **J. Miltinis**